

III Koreanistyczne Sympozjum Studentów

Korea wobec wyzwań przeszłości i przyszłości

7 grudnia 2020

ABSTRAKTY REFERATÓW

ROMAN HUSARSKI

Instytut Religioznawstwa UJ

Kontrowersje wokół kościoła *Shincheonji*

Shincheonji czyli Kościół Jezusa, Świątynia Przybytku Świadectwa (신천지예수교 증거장막성전) należy do tzw. nowych ruchów religijnych w Korei Południowej. O kościele stało się głośno w pierwszym okresie pandemii Covid-19, gdy doszło do masowych zarażeń wśród jego członków. Pojawiła się cała masa publicystycznych artykułów krytycznych opisujących *Shincheonji*, jako niebezpieczny kult/sektę. Narracja ta wkrótce została powielona przez światowe media.

W mojej, krótkiej prezentacji przyjrę się najczęściej powtarzanym informacjom o kościele i spróbuję ocenić ich wartość. Liczne można bez problemu określić jako *fake newsy*. Dla przykładu nie jest prawdą, że *Shincheonji* postrzega swojego duchowego przywódcę Lee Man-hee, jako inkarnację Jezusa Chrystusa, ani że ich praktyki religijne są w jakiś szczególny sposób niehigieniczne. *Shincheonji* było też obiektem krytyki społecznej, szczególnie kierowanej przez protestanckie kościoły, które już na długo przed wybuchem pandemii określały zgromadzenie jako herezję i sektę. W wystąpieniu podejmę refleksję, do jakiego stopnia mamy do czynienia z *Shincheonji* jako politycznym kozłem ofiarnym, czy Korea Południowa faktycznie jest państwem tolerancyjnym religijnie i jak bardzo niebezpieczne są tzw. koreańskie nowe ruchy religijne.

SEBASTIAN JAGODZIŃSKI

Zakład Koreanistyki UW

Nienormatywne praktyki rodzinne w południowokoreańskim kinie queer

We współczesnym kinie koreańskim wątki tematyczne, które odzwierciedlają jednostkowe losy osób LGBTQ+ zmagających się z heteronormatywnym paradygmatem dominującym we współczesnym społeczeństwie koreańskim, można wytypować jako wątki wiodące nurtu

filmów queerowych. Bliższe przyjrzenie się tej problematyce, a także zidentyfikowanie docelowej publiki filmu, pozwala na rozpoznanie obecnego w filmach komentarza społecznego. Często społeczeństwo koreańskie zostaje ukazane w krytycznym świetle - jako środowisko, w którym osoby odbiegające od społecznie przyjętej normy nie zostaną zaakceptowane. W takich przypadkach jedną z metod radzenia sobie z wszechobecną dyskryminacją, jest dla osób nieheteronormatywnych tworzenie własnych alternatywnych wspólnot. Celem niniejszego referatu jest omówienie głównych założeń teorii o nienormatywnych praktykach rodzinnych oraz przedstawienie jej na przykładzie wybranych południowokoreańskich filmów queerowych. Na podstawie dokonanej analizy filmu *The Bacchus Lady* (reż. E. J-yong) oraz serialu *Itaewon Class* (reż. Kim Sŏng-yun) przedstawione zostanie jak budowane są queerowe alternatywne wspólnoty, jakie niosą ze sobą korzyści oraz jak postrzegane są przez społeczeństwo.

KAROLINA KARASIŃSKA

Instytut Bliskiego i Dalekiego Wschodu UJ

Paradoks wolności w USA – przypadek północnokoreańskich uchodźców

Obywatele Korei Północnej już od połowy XX wieku znajdują się pod totalitarnymi rządami dynastii Kimów. Według licznych raportów organizacji humanitarnych, w tym Amnesty International, łamane są w tym kraju podstawowe prawa człowieka. Brak zaspokojenia takich potrzeb jak dostęp do pożywienia, gwarancja opieki medycznej, możliwość edukacji czy decydowania o sobie sprawia, że swoją ojczyznę rocznie opuszcza tysiące Koreańczyków z Północy. Większość uchodźców postanawia pozostać na kontynencie azjatyckim natomiast jedynie nieliczni podejmują decyzję aby osiedlić się w Stanach Zjednoczonych Ameryki.

Celem prezentacji jest konfrontacja wyobrażonej wolności propagowanej przez Stany Zjednoczone oraz społeczeństwo amerykańskie jako jednej z głównych wartości w tym kraju, z percepcją owej wolności przez uchodźców z Korei Północnej osiedlających się w USA.

Po dokonaniu przeglądu dostępnych źródeł w pracy przyjęto wstępne założenie o występowaniu istotnego dysonansu kulturowo-poznawczego u Północnokoreańczyków przebywających w Stanach Zjednoczonych, co w znaczący sposób utrudnia im adaptację do nowych warunków społecznych i asymilację.

Zaoferowana azylantom zarówno samodzielność jak i niezależność, pomimo pragnienia wyobrażonej wolności, w rzeczywistości jest dla nich trudna do udźwignięcia. Hermetyczne państwo, z którego się wywodzą miało ogromny wpływ na kształtowanie ich postaw

życiowych, a w konsekwencji tego nie potrafią zaadaptować się do nowych warunków i życia w liberalnym świecie.

Tak sformułowany cel pracy skłania do postawienia pytań badawczych: Czy wymarzona wolność poza granicami ojczyzny jest tożsama z zastaną przez Północnokoreańczyków rzeczywistością? Czy dysonans poznawczy u Północnokoreańskich uchodźców przebywających w USA wynika jedynie z kontekstu kulturowego, z którego się wywodzą? Jakie są konsekwencje społeczne i kulturowe owego dystansu?

W pracy wykorzystano metodę studium przypadku oraz analizę i syntezę źródeł zastanych.

KARINA LECH

Zakład Koreanistyki UW

Przejęcie władzy w Korei Południowej przez generała Park Chung Hee

Na początku lat sześćdziesiątych rząd Korei Południowej powołany po upadku rządów Lee Syngmana mierzył się z problemami związanymi z raptowną zmianą systemu państwowego z autorytarnego na zapożyczony z Zachodu ustrój demokratyczny. Problemy wewnętrzne armii oraz brak prób uzyskania poparcia sił zbrojnych przez rząd premiera Chang Myona doprowadził do buntu wśród młodszych oficerów. 16 maja 1961 roku przeprowadzono zamach stanu, a trzy dni później koreańskie wojsko, na czele z generałem Park Chung Hee, oficjalnie przejmuje władzę w państwie. Junta wojskowa nie miała jasno określonych planów na reformy w czasie zamachu ani klarownej ideologii politycznej, za którą podążali. Kierowali się wyłącznie niechęcią do komunizmu i chęcią zmian. Jednak po pewnym czasie rządy dyktatury wojskowej spotkały się z dużym poparciem społeczeństwa dzięki przekonującym planom rozwoju i sprawnemu podejmowaniu decyzji. Dominacja rządów wojskowych trwała do wyborów prezydenckich w 1963 roku, które – jako kandydat z ramienia Demokratycznej Partii Republikańskiej - wygrał Park Chung Hee. Niemniej jednak objęcie przez niego stanowiska prezydenta nie oznaczało końca rządów autorytarnych. Do momentu jego śmierci w wyniku zamachu w 1979 roku Korea Południowa pozostawała państwem rządzonym przez silną rękę. Koreański reżim był zorientowany na walkę z kryzysem, zarówno ekonomicznym jak i społecznym. Do uzyskania i utrzymania kontroli wykorzystywano wszelkie możliwe chwyt, aby ułatwić sterowanie społeczeństwem zgodnie z wyznaczonymi celami politycznymi. Rządy dyktatora charakteryzowały się nadmiarem władzy politycznej obejmującej każdą dziedzinę życia. Wprowadzona przez niego w 1972 roku konstytucja *Yusin* ostatecznie ugruntowała rządy autorytarne, zezwalając na nieograniczoną liczbę kadencji oraz przedłużenie czasu ich trwania. Odniesiony przez Park

Chung Hee sukces gospodarczy, który do dnia dzisiejszego stanowi niepowtarzalny fenomen na skalę światową, przysłonił fakt nadużywania przez niego władzy, akty politycznej represji czy wykorzystywanie siły roboczej.

ANNA MUCHA

Zakład Koreanistyki UW

System edukacji przedszkolnej oraz opieki nad małymi dziećmi w Korei Południowej

W Korei edukacja oraz opieka dzieci w wieku przedszkolnym może odbywać się w różnych instytucjach, które podlegają pod dwa różne ministerstwa i przez blisko 100 lat rozwijały się dwoma równoległymi torami. W prezentacji zostanie przedstawiony proces kształtowania się tych bliźniaczych systemów, od czasów powstania pierwszych placówek (tj. pierwszego przedszkola i pierwszego żłobka) do czasów współczesnych.

Na początku zostaną przedstawione instytucje, w których może się odbywać edukacja i opieka nad dziećmi w Korei Południowej. Główną częścią wystąpienia będzie przedstawienie procesu kształtowania się systemu edukacji przedszkolnej oraz systemu opieki nad małymi dziećmi. Na koniec zostaną zaprezentowane główne podobieństwa i różnice pomiędzy tymi dwoma systemami, a także zostaną zarysowane problemy związane z unifikacją tych systemów.

ALEKSANDRA OPALIŃSKA

Zakład Koreanistyki UW

Cenzura południowokoreańskiej muzyki popularnej w latach 1960-1980

Tematem referatu są mechanizmy cenzury południowokoreańskiej muzyki popularnej na przestrzeni lat '60–'80 XX w. z uwzględnieniem ich opresyjnego wpływu na rozwój gatunków muzycznych oraz na działalność artystów. Pierwsze formy cenzury zaobserwować można już w czasach panowania dynastii Yi państwa Chosŏn (1392–1910), jednak wtedy miała ona przede wszystkim wymiar moralnych debat, toczonych przez przedstawicieli ówczesnych elit społecznych. W czasach okupacji japońskiej (1910–1945) cenzura przyjęła wymiar instytucjonalny, który po odzyskaniu przez Koreę niepodległości rozwijany był i wykorzystany przez kolejne reżimy władzy Republiki Korei. Na przestrzeni lat 1960–1980 nastąpiła znaczna eskalacja tego zjawiska, a autorytarna dyktatura za pośrednictwem cenzury stopniowo i skutecznie wprowadzała ograniczenia wolności słowa, a tym samym kontrolę obywatelską, w tym również kontrolę środowisk artystycznych koreańskiej sceny muzycznej. Działalność instytucji cenzorskich wywarła ogromny wpływ na rozwój muzyki popularnej,

narzucając własne wzorce i ograniczając swobodę użycia środków wyrazu artystycznego.

EDYTA SŁOTWIŃSKA

Zakład Koreanistyki UW

Antykomunizm – podstawa polityki zjednoczeniowej Republiki Korei w czasie rządów Rhee Syngmana (1948–1960)

Mocna opozycja wobec ideologii komunistycznej obecna w Republice Korei w czasach prezydentury Rhee Syngmana (1948–1960) stanowiła podstawę obieranych przez oficjalne władze strategii zjednoczeniowych tamtego okresu. Z początku defensywna, w wyniku zdelegalizowania postaw prokomunistycznych w drodze ustawy o bezpieczeństwie narodowym z 1948 roku, a także w odpowiedzi na dramatyczne skutki wojny koreańskiej (1950–1953), polityka wobec KRLD w latach 50. przybrała agresywną postać tzw. "marszu na Północ". W świetle ówczesnych stosunków panujących w regionie, niestabilnej sytuacji politycznej i niekorzystnego stanu gospodarki w Republice Korei polityka ta nie miała szans na powodzenie. Zamiast służyć rozładowaniu napięcia na Półwyspie Koreańskim stała się narzędziem usprawiedliwiającym nadużycia ówczesnej władzy i zapoczątkowała praktykę wykorzystywania kwestii dialogu międzykoreańskiego do manipulacji politycznej.

JULIA SZCZEŚNIAK

Zakład Koreanistyki UW

Północnokoreańska powieść graficzna (*geurimchaek*)

Celem wystąpienia jest przybliżenie specyfiki powieści graficznych z Korei Północnej zwanych *geurimchaek* i roli, jaką odgrywają w północnokoreańskim społeczeństwie. Konieczne będzie w pierwszej kolejności wyróżnienie powieści graficznej na tle medium, jakim jest komiks, w oparciu o teorie komiksologiczne, a następnie przedstawienie najważniejszych cech tego środka przekazu w kontekście kultury Koreańskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej. Opisane zostaną jego charakterystyczne elementy treściowe (np. motyw kultu rodu Kimów, klęski głodu, liczne odwołania do ideologii Juche, osoba patrioty, sylwetka głównego bohatera) i wizualne (np. styl rysunku, symbolika, położenie motywacyjnych haseł na przestrzeni paneli) na podstawie kilku wybranych tytułów, m.in. „Wielkiego Generała Mighty Winga” (kor. Daejangi Doen Eoksennal) autorstwa Cho Byeong Kwon i Rim Wan Yong, „Zamieci w dżungli” (kor. Yeoldaerimui Nunpora) autorstwa Jo Hak Rae oraz Ri Chol Geun, „Kryształowego Klucza” (kor. Sujeong Yeolsoe) autorstwa Kim Jeong Sam czy „Sekretu Częstotliwości A” (kor. Aeumpaui Bimil) autorstwa Eom Jeong Hui

i Ko Im Hong, a także to w jaki sposób odznacza się on na tle tego samego medium w innych państwach. Niezbędne będzie w tym celu dokonanie porównania między okładkami komiksów tak z Korei Północnej, jak i Południowej, Japonii, Stanów Zjednoczonych oraz Polski, wskazanie między nimi podobieństw, a także różnic, zwłaszcza w kwestii umieszczenia na nich nazwisk twórców. Na sam koniec zostanie podkreślone znaczenie powieści graficznej, jako nośnika propagandy, nie mniej znaczącego niż książki, murale, obrazy i inne twory kultury oraz ukazany wpływ komiksu na północnokoreańskiego odbiorcę.

KATARZYNA WALENDA

Zakład Koreanistyki UW

Dążenie do oświecenia w filmie *Mandala* w reżyserii Im Kwŏn-t'aeka

W swoim wystąpieniu chciałabym omówić dwie odmienne postawy dążenia do oświecenia, które reprezentują bohaterowie filmu *Mandala* w reżyserii Im Kwŏn-t'aeka.

W pierwszej części wystąpienia chciałabym pokrótce opisać fabułę filmu, której znajomość niezbędna jest do zrozumienia dalszych rozważań. Następnie omówię sylwetkę jednego z dwóch głównych bohaterów filmu, mnicha Pŏbuna, który jako swoją drogę do oświecenia obiera medytacyjny ascetyzm, charakterystyczny dla koreańskiego buddyzmu *sŏn*, tutaj również chciałabym krótko wyjaśnić znaczenie tego terminu. Postać Pŏbuna porównam do postaci drugiego głównego bohatera, mnicha Chisana, który kieruje się w swoim życiu działaniem altruistycznym, na modłę bodhisattwów, choć w nietypowy dla mnicha buddyjskiego sposób.

W kolejnej części wystąpienia chciałabym omówić sceny filmu, w których dochodzi do zderzenia tych dwóch światopoglądów, które to zderzenie reżyser ukazuje zarówno w treści filmu, jak i w jego warstwie wizualnej.

W ostatniej części wystąpienia chciałabym postawić tezę, iż reżyser Im Kwŏn-t'aek w swoim filmie *Mandala* ukazuje, że właściwą drogą do oświecenia jest droga złotego środka, połączenia postaw obydwu mnichów. W tej części chciałabym również zwrócić uwagę na krytykę biernej postawy buddyzmu *sŏn*, którą zawarł w filmie reżyser, a także jaki związek owa krytyka może mieć z jego biografią.

DARIA WARDA

Zakład Koreanistyki UW

Koreańskie wierzenia w relacjach misjonarzy protestanckich z przełomu XIX i XX wieku

W moim wystąpieniu chciałabym przedstawić relacje misjonarzy na temat religii Korei pochodzące z przełomu XIX i XX wieku ze szczególnym uwzględnieniem szamanizmu i innych wierzeń ludowych.

Od momentu wydania przez holenderskiego kupca Hendrika Hamela w 1668 roku pierwszej książki w języku europejskim dotyczącej Korei aż do końca XIX wieku w relacjach podróżników z Zachodu dominowało przekonanie, iż życie religijne Koreańczyków praktycznie nie istnieje bądź ogranicza się jedynie do pogańskich przesądów i zabobonów. Misjonarze protestanccy, którzy przybyli na Półwysep Koreański w drugiej połowie XIX wieku, początkowo podzielali ten pogląd. Formułując swoje opinie na temat religii koreańskich kierowali się przekonaniem o wyższości cywilizacji chrześcijańskiej, które uzasadniało potrzebę zniszczenia fałszywych „pogańskich” wierzeń i zastąpienia ich „prawdziwą” i „najdoskonalszą” religią, jaką było chrześcijaństwo.

W latach dziewięćdziesiątych XIX wieku misjonarze zmienili swój początkowo lekceważący i jednoznacznie negatywny stosunek wobec religii koreańskich na znacznie bardziej przychylny pod wpływem przyjęcia nowych teorii teologicznych. Największy wpływ na zmianę ich nastawienia miały teoria monoteizmu pierwotnego i teologia wypełnienia. Teoria monoteizmu pierwotnego zakładała istnienie Najwyższej Istoty w wierzeniach ludów pierwotnych. Wierzenia te jednak z biegiem czasu zanikły i zostały zastąpione w procesie degradacji przez religie politeistyczne lub panteistyczne. Teologia wypełnienia zakładała, że w innych religiach znajdują się pewne pierwiastki dobra. Jednocześnie utrzymywała, iż chrześcijaństwo jest „najwyższą” formą religii. Zgodnie z tym religie „niższe” zostawały w procesie ewolucji „wypełniane” przez religie „wyższe”, a chrześcijaństwo ostatecznie zaspokajało wszystkie pragnienia duchowe człowieka.

Wpływ nowych teorii teologicznych skłonił misjonarzy do dogłębszego zbadania materiałów na temat tradycyjnych wierzeń koreańskich. Szukali w nich „punktów styczności” z chrześcijaństwem, które mogli następnie wykorzystać do prowadzenia efektywniejszej pracy ewangelizacyjnej. W szczególności zainteresowali się wiarą Koreańczyków w niebańskiego boga Hananima, którego zaczęli uznawać za Istotę Najwyższą pierwotnej monoteistycznej religii koreańskiej.

KONSTANCJA WIERUCKA

Zakład Koreanistyki UW

Charakterystyka wojskowych rządów klanu Ch'oe w państwie Koryŏ (918-1392)

Okres rządów sprawowanych przez wojskowych w Koryŏ trwał sto lat, od 1170 roku do 1270

roku. Ponad połowę tego czasu stanowiły rządy dyktatorskie klanu Ch'oe, które zapoczątkował generał Ch'oe Ch'ung-hŏn. Jego następcami byli kolejno jego syn Ch'oe U, wnuk Ch'oe Hang i prawnuk Ch'oe Ŭi. Na czas dyktatury Ch'oe U przypadł okres najazdów mongolskich, które miały miejsce w XIII wieku. Stał się on prekursorem polityki antymongolskiej kontynuowanej przez swoich potomków, a także kolejnych dyktatorów wojskowych. Celem referatu jest przybliżenie działań klanu Ch'oe, które pozwoliły im na zdobycie wysokiej pozycji i utrzymanie się u władzy nawet w tak trudnych czasach jak najazdy mongolskie. Na przykładzie Ch'oe U przedstawione zostaną schematy przejmowania władzy z pokolenia na pokolenie. Omówione także zostaną działania, które miały na celu wzmocnienie pozycji danego członka klanu, takie jak pozbywanie się zwolenników swojego poprzednika, czy planowanie związków małżeńskich z członkami wpływowych rodów. Ponadto przedstawione zostaną wybrane działania antymongolskie, takie jak ucieczka dworu na wyspę Kanghwa, czy niepłacenie trybutu, których konsekwencją były kolejne najazdy oraz upadek klanu Ch'oe.